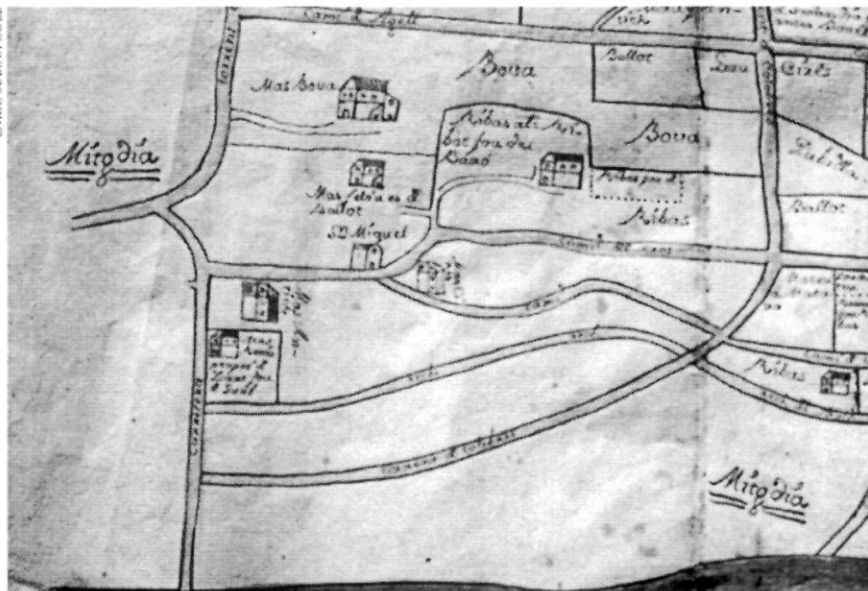

ENRIC SUBIÑÀ i COLL

Josep Puig i Cadafalch, les seves propietats i la finca de can Garí

Josep Puig i Cadafalch, els seus orígens i el seu patrimoni

Josep Puig i Cadafalch ha estat notícia enguany amb la celebració del seu any commemoratiu, i s'han publicat molts treballs, estudis i conferències sobre els seus vessants d'arquitecte, arqueòleg i historiador, i de polític. Com que sembla que gairebé ja s'ha dit tot, mirarem de tractar un àmbit força desconegut de la seva vida, com són ara les seves propietats immobiliàries al voltant d'Argentona i les seves inversions en el mateix camp. Tot i això, abans donarem alguna notícia dels entrecants que hi van haver en la construcció de la capella del Sagrament que ell va dirigir. El 15 d'agost del 1896¹ el rector feia una instància al consistori en què "participa que bajo la digna direcció del Arquitecto D. Jose Puig i Cadafalch se procedera a la reforma de la capilla del S.S Sacramento de esta iglesia parroquial ensanchandola por la parte del cementerio antiguo y dejando el paso llamado de la escaleta." Però poc després sembla que sorgiren problemes, ja que quatre mesos després llegim que "El ayuntamiento habia tenido noticia que sin ningun permiso de este Ayuntamiento se estaban practicando obras para el ensanchamiento de la capilla del Santisimo Sacramento de la Iglesia Parroquial de este pueblo, las que segun informes adquiridos, tambien son

abusivas por ocuparse con ellas terreno que forma parte de la via publica y el Ayuntamiento en vista de esta construccion y otras explicaciones con referencia al caso como asi mismo el plano general de la poblacion, acuerda ordenar la suspension inmediata de dichas obras hasta y cuando el facultativo del Ayuntamiento haya emitido dictamen sobre el particular".² Aquestes notícies ens fan saber que les obres s'iniciaren el 1896.

Si fem una petita genealogia veurem que els Puig sempre s'han dedicat a la indústria tèxtil. El primer a què fem referència és el sastre Pere Puig, que va viure a cavall dels segles XVII i XVIII. El seu fill Pere Puig, també sastre, es casava el 1719 amb Josefa Ros, filla del passamaner mataroní Salvador Ros. Pere i Josefa van tenir Josep, que fou veler, i el 1749 es casaria amb Margarida Camps i Macaya,

de Palafrugell, filla del mestre de cases Salvador Camps. El seu fill Pere, també veler, es casaria el 1788 amb Francesca Feliu i Pla, filla del negociant de Pineda Miquel Feliu. Arribem ja a l'avi de Josep Puig i Cadafalch, que era el veler Josep Puig. Josep es casaria el 1819 amb Maria Mercè Bruguera i Torras, i tindrien, entre d'altres, Joan, nat el 1830, i Mercè, que el 1850 es casaria amb el fabricant de Mataró Llorenç Marfà i Baladia. Joan es casaria el 1866 amb Teresa Cadafalch i Boguñà, natural de Sant Vicenç Savall i veïna de Terrassa, i el 17 d'octubre del 1867 naixeria el nostre biografiat.

La major part del patrimoni de Josep Puig i Cadafalch el va adquirir per herència del seu avi Josep Puig i Feliu a través del seu pare, l'industrial Joan Puig i Bruguera. Josep Puig i Feliu moria a Mataró el 1854 amb testament fet

Finca de can Garí a inicis del segle XIX

1. Ajuntament d'Argentona, Acords Municipals, Actes de 1896, tom 2, 25 d'agost del 1896.

2. Ajuntament d'Argentona, Acords Municipals, Actes de 1896, tom 2, 20 d'octubre del 1896.

davant del notari de Mataró Matías Aparicio, el 14 de març del 1854. En ell feia hereu el seu fill primogènit Juan Puig Bruguera, i usufructuària la seva muller, Maria de la Mercè Bruguera.

Els béns que hem localitzat que tenia l'avi Josep, i que va heretar Josep Puig i Cadafalch, estaven dispersos entre Argentona, Mataró i Òrrius. A Argentona, Josep tenia

tres cases unides al carrer que aleshores s'anomenava de la Font, i que avui seria la plaça de Vendre. Aquestes cases estaven sota cens de la família Ballot, del veïnat de Lladó. També tenia una horta de cinc quarteres³ al

veïnat del Cros, amb tarongers i altres fruiters, juntament amb una casa de pagès, que es coneixia amb el nom de can Diners fins que va desaparèixer. La resta de propietats eren totes rústiques, vinyes i boscos. Dues d'elles estaven situades al sector de Sant Jaume: una vinya de quatre quarteres i set quartans a Sant Jaume i una altra de tres quarteres i deu quartans al torrent de Vera. Una altra vinya de dues quarteres i vuit quartans estava al sector de Madà, i tres més les tenia al límit amb Òrrius,

prop del mas Manyana; una de disset quarteres, que havia estat de la gleba del dit mas; una altra de tres quarteres de vinya, bosc i camp i, finalment, un bosc d'una quartera i mitja. A Òrrius tenia una masia a l'entrada del poble que constava de tres cases independents amb un edifici al darrere que havia servit de fàbrica. Encara avui se l'anomena can Blanch de la Riera, però popularment també se la coneix com les cases blanques o can Cadafalch. També tenia a Òrrius un bosc i vinya de disset quarteres al lloc dit Aqueza, un camp de dos quartans de la quintana del mas Guinart i, finalment, una horta de quatre quartans a tocar del mas Planas. A Mataró, l'avi Josep hi tenia tres cases: la casa familiar on nasqué l'arquitecte, al Carreró; una al carrer de Sant Sadurní i una altra al carrer de Santa Teresa. També en aquesta ciutat, hi tenia una vinya amb garrofers de catorze quarteres al turó de Cerdanyola i una vinya de tres quarteres a Vallverich. Com veiem l'avi Pere tenia moltes propietats, desconeixent com les va adquirir, per bé que moltes suposem que les devia heretar del seu pare Pere. A part d'aquests béns, també en tenia força al terme de Cabriels, però aquests foren venuts pel seu fill Joan.

Joan Puig i Bruguera sols va

adquirir una finca que va transmetre al seu fill Josep. Era una casa que estava a tocar de les tres que tenia a la plaça de Vendre, i que li permetrien de completar tota l'illa. La casa la comprà el 1887, per mil pessetes, al pagès d'Argentona Nicolau Serra i Fornells.⁴ Posteriorment l'enderrocària per convertir-la en el jardí de les altres tres cases, que el seu fill Josep unificaria en una de sola. Joan Puig i Bruguera moria a la casa familiar del Carreró el 19 de maig de 1894.

Josep Puig i Cadafalch, a part de conservar fins a la seva mort totes les propietats que va heretar, va incrementar el seu patrimoni en quatre finques més, totes a Argentona. El 1904 compraria, per 4.500 pessetes, una casa al carrer Dolors Monserdà, a Joaquina Calafell vídua de Pallarolas. El 1925 compraria dues finques a ponent d'aquesta casa, que es van conèixer fins que van desaparèixer fa pocs anys per jardins Puig i Cadafalch. La primera tenia 270 m², i la va comprar per 3.725 pessetes als cònjuges Joaquim Serra i Famades i Dolors Terradas i Clos, i la segona de 857 m², la va comprar per 6.000 pessetes a Joan Serra i Abril. La darrera era una casa al carrer de Sant Jaume, que va comprar el 1942 a Lluís Torner i Moré per 1.500 pessetes.

Pere Garí va comprar finques

llindants a la seva.

Una, la del Sorral, amb la seva casa

de pagès avui desapareguda,

i on hi féu construir la torre

d'aigües que encara es conserva

3. La quartera és una unitat de mesura que equival a 2448,25 m². La quartera es divideix en dotze quartans.

4. Arxiu Comarcal de Mataró (=ACM). Notari Joaquim Cabanes i Rabassa, 20 d'agost del 1887.

web: <http://go.fast.to/bacalla>
e-mail: blancacoll@yahoo.com

**b
l
a
n
c
a**

- Bacallà
- Olives
- Embotits
- Formatges
- Conserves
- Llegums
- Fruits secs

Pça Vendre P-4 ARGENTONA Tel: 93 756 00 02
Mercat Cerdanyola P-27 MATARÓ Tel: 607 62 22 75
Part.: Sant Narcís, 10 ARGENTONA Tel: 93 797 11 30

**Perruqueria
"PERE MACO"**
C/ Dr. Ferrero, 2 - Tel. 756 08 60 - 08310 ARGENTONA

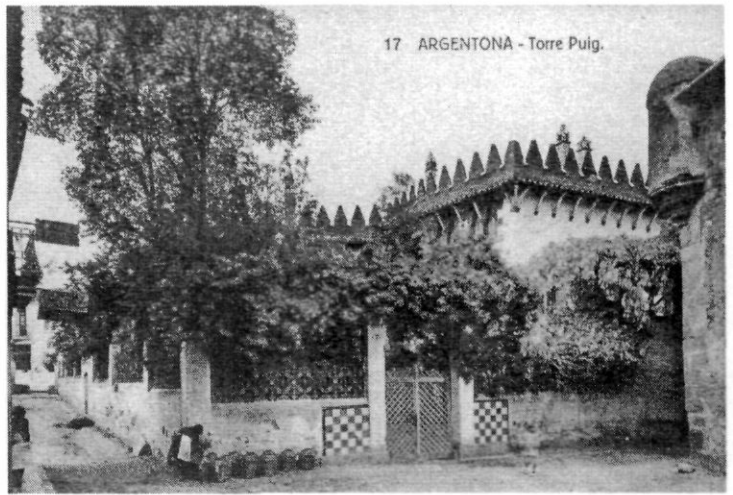
La finca de can Garí

Abans de parlar de com es va formar la finca de can Garí, mirarem d'introduir certs elements que ens fan pensar que foren causes de parentesc i amistat el fet de proposar el projecte de la casa d'estiuicig a Josep Puig i Cadafalch i no a d'altres arquitectes modernistes. Qui va començar a convertir la finca de can Garí en el que coneixem fou el Sr. Pere Garí i Puig, joier de professió, i natural de Mataró.⁵ Pere Garí hi havia nascut el 1829, i era fill de l'argenter Ramon Garí i Vieta i Maria Puig Feliu, germana de Josep Puig Feliu, l'avi de Puig i Cadafalch. O sigui, que Pere era cosí germà del pare de l'arquitecte. A més, l'àvia d'aquest, Maria Mercè Bruguera, fou la padrina de Pere Garí i alhora padrina de Josep Puig i Cadafalch. No s'acaba aquí la relació d'ambdues famílies, ja que Maria Puig Feliu nomena marmessor testamentari el seu germà Josep, alhora que feia un llegat de 200 lliures al seu nebot Joan Puig i Bruguera.⁶ També, quan Pere Garí i Puig testava el 1875, designà com a tutor dels seus fills el seu cosí Joan Puig i Bruguera, i quan Josep Puig i Cadafalch testava el 1956 fent hereva universal la seva filla Pilar Puig i Macià, li establia certes clàusules restrictives que sols podien autoritzar, entre d'altres, Jordi Garí i Gimeno, nét de l'anomenat Pere Garí i Puig i hereu de la finca.

Can Garí, que actualment es compona d'una única torre d'estiuicig i de la masoveria, estava integrada antigament de moltes altres masies i cases de pagès petites, que es van enderrocar per construir la torre i els jardins. Concretament, hi havia els masos Antich, Ysart i Sirés, el molí d'en

Gual, i quatre petites cases de pagès. La possessió de can Garí va començar a constituir-se inicialment el 1846 quan Maria Puig i Feliu, vídua de Ramon Garí, comprava tres finques. Dues les compraria a Antònia Valldejuli i Bruguera dels Planells, vídua de Felip Sirés⁷: una de dues quarteres propera a Madà i una peça de terra contigua al mas Sirés de tres quarteres. La tercera, la masia de can Sirés del Cros amb dos safarejos i dues quarteres d'horta, la comprava a l'adroguer de Mataró Feliu Pallarolas.⁸ També posseïa una finca de dues quarteres amb una petita caseta, a tramuntana del mas Sirés, que havia comprat al farmacèutic de Mataró Joan Camin el 1847.⁹ Era una finca que, el pare de Camin, prèviament, havia adquirit als Riera de Mataró el 1830, i aquests al mariner Mariano Castellar el 1790. Aquestes quatre finques les va heretar Pere Garí amb la mort de la seva mare el 1859. Pel que sembla la finca es va mantenir inalterable fins l'any 1880, en què Pere Garí féu construir una casa-torre de planta baixa i pis adossada a la masia, i alhora construïria el jardí, cotxeres i llacs, i en la que cap al 1884 hi faria aixecar una altra planta.

El 1889 Pere eixamplaria la finca permutant amb Lluís Soler i Sampere; el Sr. Soler li cediria una petita casa de pagès, de poc més de 40 m² per planta i 50 m² de jardí, que estava just al darrere de can Sirés, a més d'un tros de terra de 20 m². Aquesta casa l'havia adquirit per establiment que li féu Antònia Ballot aquell mateix any.¹⁰ A canvi, Pere Garí li cediria un

altre tros de terreny a efecte d'edificar, i una indemnització de 1.000 pessetes. També s'obligarien el Sr. Garí a derruir la casa cedida pel Sr. Soler i aquest n'hauria de derruir una altra de seva contigua a la primera.¹¹ El Sr. Garí buscava aïllar al màxim la seva torre del Cros. Aquesta és aproximadament la finca que a la seva mort el 1896 deixaria al seu fill Josep Garí i Cañes.

Josep Garí fou qui donà a la finca l'aspecte que ens ha arribat als nostres dies. Fou ell qui encarregà a l'arquitecte Josep Puig i Cadafalch la transformació de la torre construïda pel seu pare, iniciada el 1897. El 1900 la família Garí trasllada la seva residència de Barcelona a Argentona, segons consta en els acords municipals, en què és donada d'alta el 10 d'octubre.¹² L'actual finca, a part del que va heretar, es componava de set finques més. El 1898 comprava una casa contigua a can Sirés a la vídua del Sr. Soler per 14.500 pessetes.¹³ Es tractava d'una petita casa de planta baixa construïda el 1866.¹⁴ L'any següent seguiria engrandint la finca amb dues adquisicions. Primer Josep comprava una finca de forma triangular, que passa a ser l'extrem nord de la seva finca, a Carolina Julià i Mateu per 7.500 pessetes,¹⁵

Casa d'estiuicig de Puig i Cadafalch a la plaça de Vendre.

5. Bonet i Garí, Lluís. *Història d'una casa a Sant Miquel del veïnat del Cros*. Argentona. Barcelona, 1963.
6. ACM, Notari Matias Aparicio, 29 de gener de 1859.
7. ACM, Notari Miquel Torner, 9 de maig de 1846.
8. ACM, Notari Miquel Torner, 12 de maig de 1846.
9. ACM, Notari Jacint Boter, 4 de desembre de 1847.
10. ACM, Notari Joaquim Cabanes, 14 de març de 1889.
11. ACM, Notari Joaquim Cabanes, 8 de setembre de 1889.
12. Ajuntament d'Argentona, Acords Municipals, Actes de 1900, tom 6, 10 d'octubre del 1900.
13. ACM, Notari Joaquim Cabanes, 2 de març de 1898.
14. ACM, Notari Matias Aparicio, 9 de desembre de 1866.
15. ACM, Notari Joaquim Cabanes, 29 de setembre de 1897.

i tres mesos després rep per establiment d'Antònia Ballot i Tarragó, muller de Peregrí Gallifa, una peça de terra de cinc quarteres amb una petita caseta edificada, a sota del camí del Cros, a Argenton, molt propera de la capella de Sant Miquel.¹⁶ La caseta s'havia edificat el 1889,¹⁷ i la finca la segregava de la matriu, que era el mas Ballot del Cros.¹⁸ El cens que demanà la Sra. Ballot era molt crescut, de 875 pessetes anuals, que no es podia redimir en 25 anys.

El 1900, Pere Puig seguí amb les compres. El març adquiria a Florenci Agustí el mas Antich del Cros, amb una quartera de terreny. Era un mas de diversos coscos que durant molts anys i fins al 1883 havia estat en poder de la família Mora de Sant Vicenç de Montalt, passant posteriorment a la família Sisternes de Mataró que el vengueren a Agustí. I el setembre compraria a Joan Mateu el mas Ysart del Cros, de dues quar-

teres i mitja, junt amb tres peces de terra més, per 45.000 pessetes. Es tractava d'un mas de tres coscos situat al peu del camí del Cros, a l'altra banda i una mica més avall de can Duran.

Les dues darreres adquisicions de la finca foren, una el 1902, quan comprà la casa i el molí d'en Gual, amb dues moles, a Laurèa Sírero i els germans Puig Ginerés, per 1.000 pessetes. Aquest històric molí havia estat del pare de Puig i Cadafalch i, casualment, de la seva àvia Maria Puig i Feliu, que l'havien comprat juntament amb Francesc Joaquim Burgés a Anton Gual el 1840.¹⁹ El molí havia estat de la família Gual del Cros des que Joan Gula el rebé en establiment el 1643. L'altra, la incorporaria el 1903, quan permutà un terreny amb Ramon de Caralt de sis quarteres i mitja anomenat Sot del Molí que estava situat a llevant de la sèquia que portava l'aigua des del molí de les Mateves al d'en Gual. A canvi, Josep Garí

li cedia una bona part de la finca que Josep havia comprat a la vídua Sisternes el 1900. Amb això Josep Garí ja tenia el perímetre de la finca que avui coneixem, i la va poder tancar tota amb l'actual tanca i construir-hi els jardins.

Tot i això, Pere Garí va comprar finques llandants. Una, la del Sorral, amb la seva casa de pagès avui desapareguda, i on hi féu construir la torre d'aigües que encara es conserva. Era una finca de vint quarteres propietat de la família Viladesau de Mataró des del 1792, data en què l'havien comprat als Gual del Cros. Pere l'adquirí a Dolors Viladesau el 1898, per 35.000 pessetes, tot i que no l'agregaria a la resta de la finca.²⁰ També el 1900 comprava una finca de vint-i-tres quarteres a la vídua Sisternes de Mataró per 35.000 pessetes, i la finca de can Patet,²⁰ que Josep adquiriria per permuta amb el Sr. Joan Maltes el 1924.²¹ Josep Garí moriria el 1926.

16. ACM, Notari Joaquim Cabañes, 12 de desembre de 1897.

17. ACM, Notari Joaquim Cabañes, 14 de junio de 1889.

18. Aquesta masia es coneix actualment com a can Patet, i recentment ha estat integrada en la propietat.

19. ACM, Notari Miquel Torner, 3 de juny de 1840.

20. ACM, Notari Joaquim Cabañes, 23 de gener de 1898.

21. Joan Maltes l'havia adquirit a Josep Gallifa i Ballot el 1909.

MARIA *assessora tècnico-fiscal
assegurances - gestions*

C/ Les Parres, 6-8 - Tel. i Fax 93 797 02 06
ARGENTONA

Arenas
Argentona

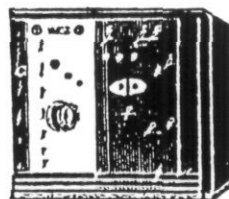
Carrer Gran, 18
Tel.: 93 797 06 16
08310 Argentona

*llibreria
papereria
premsa
revistes
fotografia
joquineria
i regals*

Mossèn Cinto Verdguer
cant. Dr. Samsó
Tel.: 93 797 12 49

Plaça de Vendre,
parada 3
Tel.: 93 797 03 62

SUPERNETEJA
EN SEC
ANT-CATIFES
PELL

TINTORERIES
Vigatà

CARRER GRAN, 23 - TEL. 797 0703
ARGENTONA